

Клас: 8.

Дата: 19 травня 2020 року.

Урок № 66.

Тема: Н. Королева «Легенди старокиївські»

В зошиті написати дату, яка написана вище. Переписати тему повністю (вона написана вище після слова «тема»).

Навіть боги не можуть змінити минуле.
Агафон, давньогрецький поет.

Мотивація навчальної діяльності.

Слово вчителя.

Рано чи пізно кожна людина усвідомлює, що вона, має зв'язки з людьми, що живуть зараз. Їх так само потрібно зберігати. Людина, що усвідомлює, що вона - частина тисячолітньої історії, розуміє, що в її житті можуть бути завдання, що на довгі роки випереджають термін нашого життєвого відрізка.

Як ви розумієте слова давньогрецького поета Агафона, які вміщені в епіграфі до уроку?

Ми повертаємося у минуле часів Київської Русі. А подорожуватимемо книгою Наталени Королеви «Легенди старокиївські». Сьогодні ви спробуєте себе в ролі документознавців, літописців, народознавців.

Новий матеріал

Слово вчителя.

Прочитайте біографічну довідку Наталени Королеви від першої особи.

Я – донька польського графа Адріана-Юрія Дуніна-Борковського та іспанської грандеси Марії-Клари де Кастро Лачерда і Медіна Селі, народжена в Іспанії. Навчання здобула в монастирі Нотр-Дам де Сіон у французьких Піренеях. Студювала мови, філософію, історію, археологію, медицину, музику, співи. Часто вона бувала у своїх іспанських родичів, вчилася їздити верхи, фехтувати, стріляти.

Мій батько одружився вдруге з Людмилою Лось, що походила із знатного чеського роду і мала маєток в містечку Красне біля Львова. Оселилися в Києві, і мачуха забажала, щоб я продовжувала тут навчання. Восени 1904 р. Я, сімнадцятирічна дівчинка, навчалася у Київському Інституті шляхетних дівчат. Насамперед тут мали навчити «манір», «доброї поведінки» та «мистецтва обертатися в товаристві собі рівних». На цей час я вже знала іспанську, французьку, латинську, італійську, арабську мови, з дитинства трохи пам'ятала українську й польську. В сім'ї розмовною була французька.

Батьки хотіли мене видати заміж за багатого жениха, та я відмовилася і вступила до Михайлівського театру в Петербурзі, потім була Західна Європа, театральні та пісенні гастролі. Гастролювала в Італії і Франції з оперою «Кармен». Проводила археологічні розкопки в Греції, Єгипті та в Італії... У Празі я зустрілася з Василем Королівом-Старим (Слайд 2), якого знала ще з Києва як письменника, культурно-громадського діяча і видавця. Ми одружилися, придбали скромний будиночок на околиці містечка Мельнік біля Праги. Мій чоловік займався літературною, педагогічною, мистецькою діяльністю. Саме завдяки йому я почала писати українською мовою.

Про життя в Іспанії.

Іспанія була і буде завжди моєю Батьківщиною! Україна ж є для мене куточком грецької Аркадії – країни Психеї – Аркадійки, в якій залишилось, може, більше відгуків Еллади, як у сучасній Греції, на яку різні нееллінські впливи поклали свою патину. Може, я помиляюсь? Що ж - *errari humanum est!*"

Про цикл «Легенди старокиївські».

Цикл «Легенди старокиївські» – це 25 легенд-оповідань, написання яких було завершено на початку 40-х років минулого століття. А вже перша частина циклу з життя стародавнього Києва і Київської Русі була надрукована ще на початку 30-х років ХХ ст. у празькому українському журналі «Пробоем». 1942 року вони вийшли окремою книжкою у двох частинах з присвятою у першій частині: «Мойому дружині В. Короліву-Старому, що вивів мене з інших далеких шляхів на шлях українського письменства, присвячую ці легенди. Авторка».

Кожен твір циклу містить цілий комплекс ідей, думок, фактів, спостережень, художніх перевтілень. Тематично вони поділені на легенди скіфські, легенди княжої Русі і легенди, пов'язані з Києво-Печерським монастирем.

Більшість їх сюжетів — відомі («Аскольдова могила», «Перунове прокляття», «Стугна», «Кирило Кожум'яка», легенди про Феодосія Печерського, художника Аліпія та ін.), взята із староруського життя. Проходять через них герої біблійної і античної міфології, скандинавських саг, дії яких так чи інакше пов'язані з Києвом і Подніпров'ям.

Лише дві останні легенди — «Явлена вода» і «Хрещеник Попа Івана» — тематично відступають від усього циклу, відтворюють події дещо пізніших часів.

Авторка не скрізь у своїх легендах дотримується відомих історичних фактів. Це зумовлюється не лише малодоступністю для неї достовірних першоджерел, а й особливостями жанру легенд. Тож нам, допитливим читачам, стало цікаво з'ясувати такі розбіжності і порівняти достовірні факти з авторською фантазією.

Робота над змістом повісті.

Вступне слово вчителя.

Останнім часом зріс інтерес до історичного минулого, в літературу повертаються імена письменників, які з різних причин жили й працювали поза межами України. Наталена Королева не належить до української еміграції. Не українка за походженням і освітою, вона прийшла в українську літературу. Сталося так, що доля зв'язала її з українським письменником Василем Королівом-Старим, який схилив талановиту письменницю до української літератури. І вона все життя була вдячна чоловікові за те, що вивів її «з інших далеких шляхів на шлях українського письменства».

❖ Пригадайте, що таке легенда та її характерні ознаки?

(Характерні ознаки легенди:

1) легенди починаються з викладу змісту і закінчуються висновком, повчальним підсумком;

2) їх сюжети переважно одно- або малоепізодні;

3) композиційна і сюжетна неусталеність легенд, вільна форма зумовлюють часту імпровізацію оповіді;

4) теми, сюжети і персонажі легенди – розмаїті).

Легенди органічно ввійшли в усі жанри давнього українського письменства, в іконопис і малярство, в народну свідомість, відбилися у народних колядках, щедрівках, лірницьких піснях, баладах, думах, анекдотах та інших жанрах фольклору. За їх мотивами побудовані «Енеїда» І. Котляревського, ряд творів Т. Шевченка (поема «Марія»), І. Франка (поема «Мойсей»), роман В. Шевчука «На полі смиренному».

Ідейно-тематичний аналіз творів Н. Королеви.

В зошиті **письмово** визначте тему, ідею і жанр прочитаного твору Н. Королеви.

Дослідження-пошук.

Як ви вже з'ясували, повість було написано більш ніж півстоліття тому, і Галя з Вітькою – ровесники ваших бабусь і дідусів.

❖ Знайдіть за одну хвилину принаймні п'ять доказів того, що герої живуть у зовсім іншу добу.

❖ Що ж ріднить вас із героями твору?

❖ Чим близькі вони сучасному читачеві?

Підсумок уроку.

Слово вчителя.

Чи повинні ми знати і поважати історію нашого народу?

Чому?

Д/з.

Повторити вивчений матеріал з розділу «З української прози», «Український гумор», підготуватися до КР.

Завдання виконати до 21 травня 2020 року.